

спрямовуватись на пошук оптимальних шляхів реалізації визначених попередньо планів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року // <http://search.ligazakon.ua/>.
2. www/naer.gov.ua.
3. Енергоефективність як ресурс інноваційного розвитку: Національна доповідь про стан та перспективи реалізації державної політики енергоефективності у 2008 році // С.Ф. Єрмілов, В.М. Геєць, Ю.П. Яценко, В.В. Григоровський, В.Є. Лір та ін. – К., НАЕР, 2009. – 93 с.

4. Постанова ВРУ "Про підсумки парламентських слухань "Енергетична стратегія України на період до 2030 року" від 24.05.2001. – № 2455-III.

5. Экономическая безопасность России: Общий курс: Учебник // Под ред. В.К.Сенчагова. 2-е изд. – М.: Дело, 2005. – 896 с.

6. Сенчагов В.К. Экономическая безопасность: геополитика, глобализация, самосохранение и развитие // Институт экономики РАН. – М.: ЗАО «Финстатинформ», 2002. – 128 с.

7. Робертсон Дж. На пути экономических преобразований. Задачи нового тысячелетия // Пер. с англ. СПб.: Б&К., 1999. – 124 с.

Аннотация. Рассмотрены вопросы формирования механизма реализации политики энергоэффективности. Определены основные инструменты регулирования процесса энергосбережения.

Ключевые слова: энергоэффективность, энергосбережение, энергетическая безопасность, экономическая безопасность.

Summary. Questions of formation of the mechanism of realisation of a policy of efficiency are considered. The basic tools of regulation of process of savings are defined.

Keywords: efficiency, the savings, power safety, economic safety.

*Рецензент д.е.н., професор Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаніка Благуєн І.С.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*

УДК 336:332.1

СИСТЕМА БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ЯК ЕЛЕМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

*Герасимчук З.В., д.е.н., професор,
Абрамова І.О., аспірант (Луцький НТУ)*

У статті проведено дослідження зв'язку понять криза та безпека. У статті розглянуто основні аспекти регіональної безпеки. Мета статті – показати зв'язок системи безпеки соціально-економічного розвитку регіону та антикризового менеджменту.

Ключові слова: криза, економічна безпека, регіональна безпека, антикризовий менеджмент.

Постановка проблеми. На тлі економічної, фінансової, політичної нестабільності, недосконалості ринку товарів і послуг характерним є зростання інтересу до дослідження кризових

явищ, причин їх виникнення, аналізу наслідків та механізмів їх попередження.

Фінансово-економічна криза, яка охопила усі галузі та територіальні формування, змусила

суспільство до пошуку шляхів виходу з неї. Актуальність тематики досліджень кризи і кризових явищ полягає в тому, що від ефективності та вчасності кроків влади на усіх рівнях щодо попередження та подолання негативного впливу кризових явищ на економіку залежить стан функціонування усіх учасників ринкової системи. При цьому кроки робляться здебільшого на загальнодержавному рівні. Так, було прийнято Закон України "Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" від 31.10.2008 р. № 639-VI, який проголосив окремі напрямки боротьби з кризою та її наслідками. Проте, загальний стан економіки держави відображає результати тих процесів, що тривають в регіонах.

Мета статті. Важливим у реалізації антикризової політики є регіональний підхід, адже наслідки та глибина прояву кризи у кожному регіоні різні залежно від соціально-економічної структури, умов та рівня економічного та соціального розвитку.

Виклад основного матеріалу. В теоретичному плані поняття кризи регіону є недостатньо дослідженим. Проте правильне тлумачення даного поняття є надзвичайно важливим, адже дане поняття повинно містити найбільш суттєві елементи проблеми кризи у регіоні і точно відображати сутність даного явища.

Для того, щоб розтлумачити поняття "криза регіону", необхідно дослідити підходи до визначення поняття "криза" (табл. 1) на основі визначень відомих науковців.

Таблиця 1

Характеристика підходів до трактування поняття "криза"

Автор	Визначення	Визначальна характеристика
1	2	3
М. Туган-Барановський	Криза – це точка перелому підвищувальної та понижувальної хвилі суспільного господарювання	Перелом хвилі суспільного відтворення, фаза циклу
А. Чернявський	Ситуаційна характеристика функціонування будь-якого суб'єкта, що є слідством невизначеності в його зовнішньому та внутрішньому середовищі	Ситуаційна характеристика
Г. Базаров, С. Беляєв, Л. Белих	Надзвичайна ситуація, у результаті якої виникають значні збої в основних системах підприємства	Надзвичайна ситуація
П. С. Грін	вважає кризовою подією втрату контролю над ситуацією.	Втрата контролю над ситуацією
А. Крутік	Перехід від стабільності до погіршення – кризова ситуація в розвитку системи	Перехід від збалансованості до нестабільності
Ю. Розенталь і Б. Шдженбург,	Кризовими називають ситуації, позначені високою небезпекою, станом непевності, відчуттям невідкладності	Висока небезпека, стан невизначеності
Л. Баргон	вважає кризу «широкомасштабною, непередбаченою подією, яка веде до потенційно негативних результатів. Ця подія та її наслідки можуть завдавати серйозної шкоди усій організації: працівникам, продукції, зв'язкам, фінансам та репутації».	Непередбачувана подія з негативними наслідками

На основі виведених визначальних характеристик, які застосовані вченими для визначень, ми можемо виокремити такі підходи до визначення сутності кризи:

- Криза як перехід від збалансованості до нестабільності.
- Криза як фаза життєвого циклу будь-якої системи.
- Криза як надзвичайна непередбачувана ситуація.

- Криза як перелом суспільного відтворення.
- Криза як висока небезпека.
- Криза як втрата контролю над ситуацією.
- Криза як ситуаційна характеристика.

Проаналізувавши табл. 1, можна дати таке визначення кризи на мезорівні: "Під кризою на рівні регіону слід розуміти порушення рівноваги у розвитку певного регіону внаслідок непередбачуваної події, що характеризується високою небезпекою погіршення усіх фінансово-

економічних показників, яка призводить або до повного краху регіону, або до тимчасового погіршення рівня та якості життя населення".

Виходячи з сутності поняття криза регіону можна зробити висновок, що поняття безпеки нерозривно пов'язане з поняттям кризи.

Водночас, необхідно зазначити, що практичні кроки щодо досягнення мінімізації негативних тенденцій в економіці, що призводять до кризового стану, як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях потребують глибокого теоретичного аналізу, осмислення суті базових категорій, серед яких основними є поняття "безпека", "економічна безпека (ЕБ)" та "безпека на рівні регіону (РБ)".

Проблеми забезпечення РБ розглянуто в економічних дослідженнях Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьової, О.М. Ляшенко, О.Г. Симонової, С.М. Смирнова, М.В. Мінченко [3,4]. В працях вітчизняних фахівців, таких як Н. Реверчук, Я. Малик, Й. Кульчицький [6] виявлено необхідність зміцнення особливостей впливу регіонального розвитку на ЕБ держави.

Доцільно констатувати, що в законодавчих актах, які регламентують процеси забезпечення національної безпеки, багато уваги приділяється ЕБ держави. Але, скажімо, в Законі України "Про основи національної безпеки", не виділено окремо питання РБ. На нашу думку, ці питання потребують розмежування, оскільки механізм забезпечення ЕБ на рівні регіону та на рівні держави.

ЕБ регіону логічно розглядати як певну систему управління з огляду організаційних, економічних, фінансових, правових та інших факторів, із застосуванням яких з'являється можливість спрямувати потенційні або реальні загрози в таку економічну площину координат, в якій негативна дія шкоди буде послаблена до бажаного рівня у найкоротший час.

Актуальним завданням будь-якої системи РБ є розробка системи антикризового менеджменту, завдяки якій держава зможе керувати ризиками, зокрема запобігати їх появі та сприяти зменшенню руйнівного впливу небезпек на розвиток системи регіональної безпеки.

Аннотація. В статті проведені дослідження зв'язу понять криза і безпека. В статті розглянуті основні аспекти регіональної безпеки. Мета статті - показати зв'яз системи безпеки соціально-економічного розвитку регіону і антикризового менеджменту.

Ключевые слова: криза, економічна безпека, регіональна безпека, антикризовий менеджмент.

Summary. The article analyzed the communication of concepts and security crisis. The article examines the main aspects of regional security. The goal-to show us the security and social-economic development and crisis management.

Keywords: crisis, economic security, regional security, crisis management.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Єлагін Ю.В.

В той же час антикризовий менеджмент – це процес застосування форм, методів і процедур, направлених на створення і розвиток умов для виходу з кризового стану економіки регіону або країни в цілому.

Основними напрямками антикризового менеджменту регіонального рівня є коригування фінансово-економічної, соціальної, науково-технічної, інвестиційної політики, виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх погроз економічній стабільності, розробка комплексу оперативних і стратегічних заходів з подолання негативних чинників, зміцнення контролю, правопорядку, дотримання законодавства.

Система ж безпеки за допомогою певного набору засобів сприяє розробці стратегії антикризового менеджменту і, як наслідок, сильних регіонів.

Отже, з огляду на вищезазначене, можна дійти висновку, що система безпеки соціально-економічного розвитку регіону є важливим інструментом реалізації антикризового менеджменту соціально-економічного розвитку регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ярочкин В.И. Секьюритология – наука о безопасности жизнедеятельности. – М.: "Ось-89", 2000. – 400 с.
2. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
3. Симонова О.Г. Актуальні проблеми регіональної економічної безпеки України // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 8. – С. 125-132.
4. Смирнов С.М. Шляхи вдосконалення системи управління фінансовою безпекою регіону // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 2. – С. 105-110.
5. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навчальний посібник. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
6. Економічна безпека в Україні: держави, фірми, особи: Навч. посібник /Н. Реверчук, Я. Малик, І. Кульчицький, С. Реверчук; За ред. С. Реверчука. – Л.: ЛФМАУП, 2000. – 162 с.
7. Герасимчук З.В., Вавдюк Н.С. Економічна безпека регіону: Діагностика та механізм забезпечення. Монографія. – Луцьк: Надстир'я, 2006. – 244 с.